

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Maanomistajain liitto katsoo, että lakiesitykset ovat merkittävä muutos aiempaan, mutta muutokset ovat tarpeellisia Lintudirektiivin noudattamiseksi. Maanomistajain liitto kiittää asian pikaisesta valmistelusta. Korostamme, että metsänomistajan oikeusturvan ja omaisuuden suojan kannalta on ensiarvoiseen tärkeää, että lainsäädäntöön tehtävät muutokset ovat tarkkarajaisia, joka tuo selkeyttä metsätalouden toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen. Lintujen huomiointi tulee säätää selkeästi Metsälain kautta, jonka valvonnasta vastaa Suomen Metsäkeskus.

Ehdotuksen mukaiset pesimäaikaiset hakkuukiellot ovat perusteltuja esityksen mukaisilla rajatuilla kohteilla, mutta on selvää, että 10 c § mukaiset esitykset tuollaiseen aiheuttavat lisäselvityselvöitteitä lisäten kustannuksia. Maanomistajain liitto esittää, että 10 c §:n 2 momenttiin lisätään täsmällinen rajausta, jonka mukaan rajoituskohteen tulee olla niminomaan rehevä lehtipuuvaltainen metsä – ei vaihtoehtoisesti joko rehevä tai lehtipuuvaltainen. Selkeyden vuoksi kaikille rajoituskohteille tulee asettaa minimipinta-ala, jonka osalta Maanomistajain liitto esittää rajaksi 0,5 hehtaaria. Rajoituskohteilla tulee säilyttää mahdollisuus puutavaran kuljettamiseen kohteen läpi olemassa olevaa ajouraa pitkin varastopaikalle siten, että ajouralta voidaan tarvittaessa poistaa puita.

Maanomistajain liitto vaatii, että linnuston arviointivelvollisuus ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen rajoitetaan koskemaan selkeästi ainoastaan esityksen mukaista pesintäaikaa ja puunkorjuuta käsittävään toimintaan. Kuten esityksessä todetaan muiden metsätalouden toimenpiteiden kuten esimerkiksi taimikonhoidon aiheuttama vahinko linnustolle on pieni ja ottaen huomioon, että voimassa olevat suositukset tuovat rajoituksia käytössä olevien pesien säästämiseksi jo nykyisellään. Esitys nykymuodossaan luo riskin, että esimerkiksi lehtipuuvaltaisten taimikoiden tulkittaisiin olevan kiellon piirissä, joka on kestävästi niin hyvän metsänhoidon- kuin tarkoituksenmukaisuuden osalta. Näistä syistä ei ole perusteltua ulottaa toimijan selvitysvelvollisuutta esityksen mukaisten rajoitusaikojen ulkopuolelle tai muihin kuin puunkorjuuseen liittyviin toimenpiteisiin.

Lainsäädäntö tarvitsee rinnalleen selkeän toimintaohjeistuksen pesintäaikaisen puunkorjuun ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttamiseksi, jotta lain velvoitteet voidaan käytännössä täyttää. Nykyinen pykäläluonnos on kuitenkin varsin väljä, ja Maanomistajain liiton näkemyksen mukaan määrittelyjä olisi hyvä täsmentää, jotta toimijoilla on selkeä käsitys riittävistä menettelyistä. Liitto katsoo, että toimenpiteiden tulee perustua paikkatieto- ja viranomaisaineistoihin, eikä toimijoilta tule edellyttää selvityksiä tai menettelyjä, joita ei voida toteuttaa näiden aineistojen pohjalta.

Esityksen riskinä on, että toimijat kohtaavat syytöksiä riittämättömistä toimista tai välttävät tiettyjä kohteita epäselvyyden vuoksi. Maanomistajat eivät voi valita kasvupaikkojaan, jonka lisäksi esitys voi rankaista monimuotoisten kohteiden ylläpitämisestä, mikäli alueella on runsaampaa lintupopulaatiota. Kuten esityksessä todetaan, perustuslakivaliokunta katsoo, että rajoituksen tulee olla välttämätön tavoitteen saavuttamisessa, mikäli käyttöoikeutta rajoitetaan – vaikutusarvioiden perusteella hakkuiden yhteydessä tuhoutuvien pesien osuus on suhteellisen pieni verrattuna muihin ihmistoiminnan aiheuttamiin vaikutuksiin. Nämä seikat tulee huomioida tulevien säännösten valmistelussa.

Esityksessä mainitaan uhanalaisten ja harvalukuisten lajien huomiointi, mutta ei määritellä tarkemmin mitä lajeja on kyseessä. Osa uhanalaisista lajeista on edelleen sensitiivisen lajitiedon piirissä, jota maanomistajilla ei ole saatavilla. Tässä yhteydessä Maanomistajain liitto pitää välttämättömänä näiden tietojen vapauttamista maanomistajien käyttöön. Lajitiedon vapauttamisen lisäksi on oleellisen tärkeää, että havainnot ovat viranomaisprosessien kautta todennettuja, jolla vältetään maanomistajan yksityisen omaisuuden käytön oikeuksien tahallinen häirintä esimerkiksi hakkuita keskeyttämällä. Toimija ottaa pesät huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla.

Maanomistajain liitto katsoo, että 10 c §:n 5 momentissa säädetty asetuksenantovaltuus on hyväksyttävissä, mikäli sen rajaukset määritellään selkeästi. Liiton näkemyksen mukaan momenttiin olisi tarkoituksenmukaista lisätä täsmennys siitä, että asetuksella voidaan ainoastaan tarkentaa jo säädettyjä toimenpiteitä, ei luoda toimijoille uusia velvoitteita.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Maanomistajain liitto katsoo, että metsänkäyttöilmoitukseen sisällytettävä korjuuajankohdan ilmoittaminen ei ole tarkoituksenmukaista, sillä se ei vaikuta käytännön toteutukseen, ei tuo lisäarvoa ja lisää toimijoiden hallinnollista työtä ja kustannuksia. Liiton näkemyksen mukaan toimivampi ratkaisu olisi, että Metsäkeskus lähettäisi metsänkäyttöilmoituksen jättäneelle taholle muistutusviestin, jossa tuodaan esiin pesimäaikaiset rajoitteet ja niihin liittyvät ohjeet.

Esitettyjen muutosten toteuttaminen edellyttää, että tarvittavat rakennepiirteet voidaan tunnistaa avoimesta metsävaratiedosta, mikä puolestaan vaatii muutoksia nykyiseen metsätietostandardiin.

Arvion mukaan tällainen muutos olisi mahdollinen aikaisintaan vuoden 2027 alussa, mikä voi tuoda omat haasteensa. Käytännön toimivuuden kannalta on tärkeää, etteivät metsänkäyttöilmoitusten käsittelyajat pitene muutosten seurauksena.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Maanomistajain liitto katsoo, että rangaistusmenettelyt ovat kohtuullisia, mikäli voidaan aukottomasti todeta, että kyse on tahallisesta pesien tuhoamisesta. Maanomistajain liitto edellyttää, että laissa tulee täsmentää lahopuiden, erityisesti maalahopuiden, tuhoamista koskevaa sääntelyä. Käytännössä maalahopuiden vaurioitumista ei voida hakkuiden yhteydessä aina välttää, vaikka niitä ei tarkoituksellisesti poistettaisi. Maanomistajain liitto esittää, että kiellon tulisi siksi koskea ainoastaan pystylahopuiden kaatamista ja maalahopuiden keräämistä, mutta ei maalahopuiden yliajamista, joka on monissa tilanteissa väistämätöntä.

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Maanomistajain liitto pitää tärkeänä, että metsäasioista säädetään metsälaissa, jotta kokonaisuus säilyy selkeänä ja johdonmukaisena. Maanomistajain liitto kannattaa viittausta metsälakiin, jolloin metsäkeskus hoitaa toiminnan valvonnan keskitetysti.

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Maanomistajain liitto pitää esitettyä muutosta 82 §:ään perusteltuna, sillä se selkeyttää, että tavanomaisessa maa- ja metsätaloudessa syntyvä häiriö on luonteeltaan lyhytkestoista eikä tahallista, eikä siten rinnastu sellaiseen häirintään, joka voisi vaarantaa lintulajien pesinnän.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Esityksen vaikutuksia on kuvattu kattavasti, mutta metsänomistajille mahdollisesti syntyviä taloudellisia vaikutuksia ei ole juuri käsitelty. Esimerkiksi kesäkorjuuseen soveltuvilla kohteilla puukauppatulot ovat usein korkeammat kuin talvikorjuussa, ja lakimuutoksen myötä osa näistä kohteista siirtyisi väistämättä talviaikaan, mikä voi vähentää metsänomistajien tuloja.

Lisäksi Maanomistajain liitto haluaa tuoda esiin vaikutusarvioinnissa mainitun perspektiivin, jonka mukaan törmäyskuolemat aiheuttavat arvioitten mukaan 10 miljoonan lintuyksilön kuoleman vuositasolla, johon lisätään kotikissojen aiheuttamat 2–3 miljoonan yksilön vaikutukset. Suhteessa arvioituun 100 tuhanteen linnunpesään, joita menetetään hakkuiden seurauksena, esitys vaikuttaa jokseenkin epätehokkaalta keinolta linnuston tilan parantamisessa.

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Velvoitteet eivät tällaisenaan rajoittuisi vain hakkuisiin vaan käsittäisivät myös muita metsänhoitotyitä. Maanomistajain liitto esittää, että muut metsänhoitotyöt otettaisiin pois lain

piiristä, sillä ne eivät uhkaa lajien pesintää, mutta voivat vaikeuttaa merkittävästi alkukesän aikana toteutettavia metsänhoitotöitä.

Maanomistajain liitto korostaa, että ympärivuotisen puunkorjuun turvaaminen on tärkeää esitystä viimeisteltäessä. Ympärivuotinen korjuu tukee urakoitsijoiden työllisyyttä, alan vetovoimaa, metsäalan yritysten toiminnan jatkuvuutta ja metsäteollisuuden raaka-ainehuoltoa, ja on siten keskeinen osa koko metsäsektorin toimintaedellytyksiä.

Mäkelä Arttu

Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry